

Цитування:

Турчак Л. І. Культуротворчий потенціал творчості Модеста Менцинського в контексті розвитку музичної культури початку ХХ ст. *Культура і сучасність : альманах*. 2021. № 1. С. 62-68.

Турчак Леся Іванівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент
Київського національного університету
культури і мистецтва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0490-8732>
lessit@ukr.net

Turchak L. (2021). The cultural potential of Modest Mentsinsky's work in the context of the development of the musical culture of the early twentieth century. *Kultura i suchasnist : almanakh*, 1, 62-68 [in Ukrainian].

КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТВОРЧОСТІ МОДЕСТА МЕНЦИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПОЧАТКУ ХХ ст.

Мета роботи. З'ясувати внесок оперного співака та відомого тенора Модеста Омеляновича Менцинського в українське та світове музичне мистецтво. **Методологія** дослідження ґрунтується на використанні історичного, біографічного та аналітичного методів, що дозволяє виокремити та розглянути особливості «інтернаціонально-універсального» виконавського стилю українського співака, прослідкувати етапи його творчої еволюції. **Наукова новизна** роботи полягає у твердженні, що завдяки творчості митця впродовж зазначеного періоду, з одного боку, відбулася «європеїзація» української музичної культури, що вплинуло на становлення національної вокально-оперної школи, а з іншого боку, його високий вокальний рівень та популяризація української музики у стінах численних європейських театрів сприяли поширенню української музичної культури у світі. **Висновки.** Опираючись на здобутки трьох найвідоміших шкіл оперного мистецтва (італійської, німецької та французької), власний творчий досвід, співак мав «інтернаціонально-універсальний» стиль виконавства, завдяки якому він здійснив вагомий внесок у розвиток оперного мистецтва принаймні трьох країн: Німеччини (як найвидатніший співак-вагнерист свого часу, що володіє вокальним амплуа «геройного тенора»), Швеції (як виконавець і педагог, що стояв біля витоків вокальної школи в цій країні) та України (як талановитий інтерпретатор українського камерного репертуару і популяризатор національно-музичного спадку у світі).

Ключові слова: Модест Менцинський, музична культура, оперне мистецтво, вокально-опера школа, «інтернаціонально-універсальний» виконавський стиль, оперний співак.

Turchak Lesia, Ph.D. in Arts Studies, Associate Professor, Kyiv National University of Culture and Arts

The cultural potential of Modest Mentsinsky's work in the context of the development of the musical culture of the early twentieth century

The purpose of the article is to establish the contribution of the opera singer and famous tenor Modest Omelianovych Mentsynskyi to Ukrainian and world music art. **The methodology** is based on using historical, biographical, and analytical methods, which allows distinguishing and reviewing the special features of the Ukrainian singer's "internationally universal" performance style as well as tracking the stages of his creative evolution. **The scientific novelty** of the research is in the affirmation that the artist's work within the mentioned period, on the one hand, led to the "Europeanization" of the Ukrainian music culture, which influenced the formation of the national vocal and opera school, and, on the other hand, his high vocal level and popularization of the Ukrainian music in the walls of numerous European theaters promoted the popularization of the Ukrainian music culture in the world. **Conclusions.** Relying on the achievements of the three most famous opera schools (Italian, German and French) and his own experience, the signer formed the "internationally universal" performance style, which helped him make a considerable contribution to the development of opera art in at least three countries: Germany (as the most prominent singer of Wagner's plays with a vocal role of a "heroic tenor"), Sweden (as a performer and pedagogue who stood at the origins of the vocal school in this country) and Ukraine (as a talented interpreter of the Ukrainian chamber repertoire and popularizer of the national music heritage in the world).

Key words: Modest Mentsynskyi, music culture, operatic art, vocal and opera school, "internationally universal" performance style, opera singer.

Актуальність теми дослідження. Загальновідомою є думка німецького музикознавця Ріхарда Петцольда про те, що упродовж історії музики опера часто оголошувалася «померлим» жанром, але, пройшовши період творчого відновлення цей музично-драматичний жанр, що ґрунтується на синтезі музики, слова, дії показав свою життєздатність та адаптивність відносно панівних культурно-історичних процесів у той чи інший період часу [1, 9].

Це повторилося і на початку ХХІ століття, коли оперному мистецтву довелося конкурувати з масовою культурою та ідеями постмодерну, що обумовило його розвиток та адаптацію до новітніх мистецьких тенденцій, однією з яких, всупереч «осучасненню» класичних оперних партій, можна вважати відтворення автентичності, тобто ретельне відтворення реалій часу, як контексту сюжету, та дотримання спадковості виконавської традиції. Можна по-різному оцінювати художні експерименти з класикою, але представникам «посткультури» сьогодні не вистачає традицій та опертя на вічні цінності, що актуалізує інтерес дослідників у напрямку вивчення внеску українського оперного мистецтва та його представників у світову культурно-мистецьку спадщину.

Впродовж останніх десятиліть під впливом «нових ідей», запозичених із західного театрального досвіду оперного мистецтва та виховання творчих кадрів, під питанням опинилася спадковість українських театральних педагогічних і наукових традицій. Проблема репрезентації української опери у просторі сучасної культури ускладнюється тим, що вона не отримала фундаментального філософсько-наукового осмислення, враховуючи необхідну інтеграцію естетичних, культурологічних, мистецтвознавчих ідей та підходів. Пропоноване дослідження спрямоване на вирішення проблеми, невеликої кількості комплексних й ґрунтовних досліджень художньо-естетичних і мистецтвознавчих аспектів, репрезентації української оперної традиції у світовій культурі. Це передбачає реконструкцію життєвого та творчого шляху її відомих представників, серед яких постать Модеста Омеляновича Менцинського (1875-1935).

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню творчого шляху та педагогічної практики українського співака присвячені роботи В. Барвінського [2], О. Бобечко і А. Куропася [4], М. Головащенко [16], К. Демочка [5], І. Деркача [7], М. Колесси [10],

К. Кондратюка [11], І. Кліш [9], І. Лужецької [13], С. Людкевича [14], Л. Маркуляк [15], Б. Щурика [20] та ін. Окремо варто відзначити видання «Модест Менцинський. Спогади. Матеріали. Листування», автором-упорядником якого є М. Головащенко [16], а також кваліфікаційну роботу Д. Оленюк «Творчість М. О. Менцинського у контексті європейського оперного мистецтва» [17], яка є комплексним дослідженням вокальної та громадсько-культурної діяльності українського співака та педагога на предмет визначення її місця в українській та європейській музичній культурі.

Мета дослідження – з'ясувати внесок оперного співака та відомого тенора Модеста Омеляновича Менцинського в українське та світове музичне мистецтво.

Виклад основного матеріалу. Народився Модест Омелянович 28 квітня 1875 р. у с. Новосілки поблизу містечка Гусакова Перемишльського повіту (нині – Великі Новосілки Мостицького району Львівської області) в родині священика, який був свідомим українцем-патріотом і одним із кращих баритонів-аматорів [3, 22].

Завдяки батькам він пізнав чарівність народної пісні, казки, думи, збагнув силу Шевченкового слова. Батько прагнув дати хорошу освіту і скерував майбутнього співака до Дрогобицької гімназії. Після шести років навчання він перейшов до Самбірської гуманітарної гімназії, де в 1896 році отримав атестат зрілості. Навчаючись у Дрогобицькій та Самбірській гімназіях, за дорученням свого двоюрідного брата Філарета Колеси (вченого-фольклориста), майбутній музикант записував українські народні пісні і пересилав йому їх до Львова. Два зошити М. Менцинського, заповнені записами багатьох коломийок, творів українських композиторів, і зберігаються у його архіві [9].

Під час навчання, окрім загальноосвітніх предметів вивчав декілька мов: латинську, грецьку, польську, німецьку. Також познайомився з творами як українських, так і європейських композиторів [16].

Зростав майбутній оперний виконавець у часи розквіту діяльності прогресивного галицького духовенства та активізації музично-громадського життя Галичини, представленого роботою культурно-просвітницьких і співочих товариств «Просвіта», «Руська бесіда», «Теорбан» і «Академічне братство», яка мала вагоме значення для утвердження національної свідомості та духовного піднесення

українського народу. Зокрема завдяки репертуару хорів, оригінальних творів західноукраїнських і наддніпрянських композиторів, українських пісень в обробці М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, О. Кошиця, Ф. Колесси, С. Людкевича та ін. [3, 22].

Це не могло не відобразитися на творчості Менцинського, який ще з дитинства засвоїв основи нотної грамоти, одержав перші уроки співу а головне завжди був патріотом рідного краю.

Упродовж 1896-1899 рр. він навчався на теологічному факультеті Львівської семінарії, вже на першому курсі вразив слухачів своїм голосом. На Менцинського звернули увагу професори Львівської консерваторії, одним з них був Вольфсталь, саме він запропонував прослуховування а потім і навчання у Львівській консерваторії. Модест Менцинський став студентом цього навчального закладу, його зарахували до класу професора В. Висоцького. З дозволу ректора семінарії співак мав можливість навчатися в двох навчальних закладах.

Під керівництвом Висоцького голос співака зміцнів, розширився діапазон, виконання відзначалось високою технікою співу.

Після закінчення третього курсу духовної семінарії 1898 року митець вирішив поїхати до Німеччини. З метою продовжити навчання з вокалу та стати професійним співаком. Як зазначає М. Головащенко, до такого рішення Модеста Менцинського спонукало також не взаємне кохання. Осінню того ж року, він вирушив до м. Франкфурт-на-Майні, щоб навчатися у представника німецької вокально-стильової школи професора Юліуса Штокгаузена [17, 8]. Як покаже час, це рішення стало важливим і вирішальним для подальшої професійної діяльності музиканта.

Перебування за кордоном було нелегким, через брак коштів, професор Ю. Штокгаузен домігся призначення додаткової стипендії, а згодом (з 1900р.) безкоштовного навчання. Періодично Менцинський мав змогу брати участь у платних концертних виступах, завдяки чому став популярним у Франкфурті [17].

25-річний співак у лютому 1901 р. з успіхом виконував арії з опер Л. Бетховена «Фіделіо» у Страсбурзі. Виступав у Франкфуртській опері у квінтеті з «Нюрнберзьких мейстерзінгерів» Р. Вагнера, в ораторії «Реквієм» Дж. Верді та 18 вересня

дебютував як соліст з партією Ліонеля з опери Ф. Флотова «Марта», демонструючи яскраві тембрально-динамічні характеристики свого вокалу.

До репертуару М. Менцинського відносять арії з опер французьких, італійських, німецьких, австрійських, польських і українських композиторів. Серед головних оперних партій ролі Каніо, Фауста, Радамеса та ін., коли йдеться про опери найновішого італійсько-французького стилю. Далі були ролі Лоенгріна та Вальтера Штольцінга, Рієнці, Таннгейзера, Зігфріда та Трістана у творіннях Р. Вагнера, інші тенорові ролі німецькою та шведською мовами (Отелло, Роберт, Єлеазар та ін.). Серед іншого, успішне виконання творів М. Лисенка, Д. Січинського, С. Людкевича, В. Матюка, Ф. Колесси та інших українських композиторів.

Виступами у 1901-1902 рр. у Ельберфельдській опері він завершив період свого становлення в якості академічного оперного соліста, а у 1903-1904 рр. виступив у трупі оперного театру в Карлсруе з чоловічими сольними партіями в операх «Аїда», «Фауст», «Віндзорські пастухи», «Зігмунд», «Трубадур», «Лоенгрін». Після виконання партії лицаря Грааля у 1903 р. у Стокгольмському королівському театрі, керівництво опери домоглося престижного ангажемента з М. Менцинським на період 1904-1910 рр. і від тоді Стокгольм став його другою батьківщиною [17].

Саме там він отримав найбільший успіх і визнання, шведський король Оскар II, нагородив співака «Великою золотою медаллю за літературу та мистецтво», а його наступник – король Густав V відзначив митця Лицарським хрестом та орденом Вази [12].

Незважаючи на сприятливу атмосферу у Швеції, 1910 року митець прийняв пропозицію переїхати до Німеччини у м. Кельн. Там його приваблювала можливість брати участь у щорічних Вагнерівських фестивалях у Байрейті, а також сильна творча група театру. У Кельні митець працював довгий час – 16 років, за той час значно розширив свій репертуар, який складав всі опери Р. Вагнера, і велика кількість шедеврів світової оперної класики, всього понад п'ятдесят творів різних за стилем і жанром [7, 275].

Впродовж 1911-1926 рр. він успішно виступав у Гамбурзі, Берліні, Дрездені, Мюнхені, Франкфурті-на-Майні, Маннгеймі, Страсбурзі, Карлсруе, на оперних сценах Англії, Швеції, Франції, Бельгії та Італії. За цей час він здобув славу найвидатнішого

виконавця в якості героїчного тенора опер Р. Вагнера [17, 231].

Попри успіхи на європейських сценах, М. Менцинський за можливості приїздив до України, був спонсором молодих талановитих українців, брав участь у ювілейних концертах, які присвячені Миколі Лисенку, Маркіяну Шашкевичу та ін. Він виступав у містах і селах Галичини, в програмі концертів переважали обробки народних пісень, солоспіви українських композиторів: В. Матюка, Д. Січинського, С. Людкевича, В. Барвінського та ін. [8].

1914 року він брав участь у концерті в пам'ять 100 річчя від дня народження Т. Шевченка, яке гучно відзначали на Західній Україні, м. Львів відвідало багато делегацій, відбувся великий концерт, в якому брали участь О. Мишуга та М. Менцинський. Як зазначав у спогадах М. Колесса – виступ співака пройшов з великим успіхом, він виконував вокальні твори М. Лисенка [16, 35].

Загалом в його репертуарі нараховувалась десятки українських народних і авторських пісень, однак, за свідченням дослідників (М. Головащенко), Менцинський любляв солоспіви Миколи Лисенка, його обробки народних пісень. Співак часто їх включав до програм своїх концертів під час гастролей Європою, співав їх по радіо у м. Берлін, м. Стокгольм. 20 українських творів співак записав на грамплатівки [17, 28]. Співак знайомив світ з українським музичним мистецтвом, цим самим популяризував культуру в ряді Європейських країн.

Те, що митець не забував про Україну і прагнув сприяти розвитку оперного мистецтва на Батьківщині, підтверджує ще один факт. Під час відкриття першого державного оперного театру у Харкові 1925 року, яке стало важливою подією для українських діячів мистецтва які проживали як в Україні так за її межами, Менцинський запропонував спільний проект. Того ж року він написав листа до директора харківського оперного театру, з пропозицією провести низку гастрольних виступів по Україні в межах ансамблю опери. Митець готовий був надати всі необхідні для цього документи, його лист опублікували в журналі «Нове мистецтво» з похвальними відгуками, вирізками іноземних газет [6]. Судячи з усього, цей лист мав резонанс, однак з невідомих причин виступи оперного співака так і не відбулись у складі харківського оперного театру.

У 1926 році Модест Менцинський завершив артистичну кар'єру виконанням ролі

Слеазара в опері «Жидівка» Ф. Галеві. Рецензії, які вийшли в газетах «Rheinische Volkswacht», «Rheinische Musik und Theatr Zeitung» мали виключно позитивні відгуки, в яких висвітлювались високі досягнення митця. Після виходу на пенсію Менцинський повернувся до Стокгольму, там продовжив працювати, записав понад 40 вокальних творів різних жанрів і напрямків на грамплатівки (Р. Вагнера, Дж. Верді, Ф. Флотова, Дж. Пуччині, М. Лисенка, Д. Січинського, Я. Ярославенка та ін.) [19, 3], відкрив свою приватну вокальну школу, однак думки про батьківщину не полишали його, в листі до Філарета Колесси писав: «Шкода, що не можу урядити такої школи у Львові, Києві чи десь інде в Україні». [17, 26-27] Як засвідчує листування з Ф. Колессою, спогади Л. Куницького, С. Людкевича, З. Попіль та ін. співак завжди вболівав за долю України. В листах до Ф. Колесси прослідковується високий патріотичний дух та розуміння необхідності пропагування української культури на Заході [4]. Інтер'єр його робочих кабінетів в Кельні і Стокгольмі були оформлені в українському стилі, з портретами батьків, Тараса Шевченка, Івана Франка, Маркіяна Шашкевича та Миколи Лисенка [17, 28].

Успіх супроводжував митця не лише на сцені, а і на педагогічній ниві. Багато учнів його школи у Стокгольмі стали відомими. Серед них найбільшу славу здобув співак, вокальний педагог майбутній професор Стокгольмської вищої музичної школи Арне Суннегорд. Як зауважує шведський музикознавець Карл-Гуннар Олен: «протягом 30-70-х років жоден педагог співу не мав такого великого значення для шведської опери, як Модест Менцинський. Він був фактично творцем шведської вокальної школи, яку талановито продовжив Арне Суннегорд» [17, 29].

В останній раз М. Менцинський відвідав Україну 1933 р., повернувшись у Стокгольм написав листа керівникові Наукового товариства ім. Тараса Шевченка у м. Львів, в якому заповідав (у випадку його смерті) всю свою музичну бібліотеку, ноті бібліографічні і біографічні книжки бібліотеці, за виключенням того, що вирішать залишити діти і дружина (але не більше 25 примірників) [17, 30].

Після виступу з концертом 29 квітня 1934 р. на стокгольмському радіо з програмою українських народних і авторських пісень на фортепіанні твори, у маестро надвечір стався перший інсульт, в результаті чого

припинилася його викладацька діяльність. А за наслідками другого наприкінці серпня 1935 р. його серце зупинилось 11 грудня того ж року. Поховали українського маестро на Стокгольмському католицькому цвинтарі.

Родина виконала його заповіт співака – його бібліотеку відправили науковому товариству ім. Тараса Шевченка у м. Львів: 150 книг, 1172 томи музичних творів, серед них 11 зв'язок і 146 окремих українських пісень [6, 76].

Говорячи про виконавський стиль та досягнення митця, як слушно зауважує Д. Оленюк, Менцинський здійснив вагомий внесок у розвиток оперного виконавства багатьох народів: українського, німецького та шведського, в його репертуарі налічувалось 54 партії в операх європейських композиторів.

У своїй творчості він засвоїв традиції італійської та німецької школи, його виконавський стиль справедливо було б вважати інтернаціонально-універсальним, оскільки за змістом і формами його творчість розвивалась на загальносвітовому репертуарі [18]. Він став всесвітньо відомим виконавцем тенорових партій в операх Вагнера. У відповідності до світового музичного лексикону оперний співак разом з С. Крушельницькою вважаються «вагнерівськими голосами» [18].

Успіх М. Менцинського пояснюють багатьма факторами: його співом, сценічною зовнішністю, працьовитістю, освіченістю (володів російською, німецькою, шведською, польською, французькою та англійською мовами) та артистичним талантом, – це дозволило розкрити масштабність його творчої особистості. Сценічна поведінка вирізнялася переконливістю, раціоналізмом, емоційністю та чіткістю.

Вимогливість до себе у поєднанні зі стилістикою, патетикою та музикуванням байрейтської школи перетворили українського співака, на думку тогочасних музичних критиків, на найкращого у всій Європі виконавця партії Зіґфріда з вагнерівської трилогії «Перстень Нібелунга». У цьому виконанні відчувалася правильність вимови, тонка інтерпретація, палітра динамічних відтінків й барв, темпераментність співака, його філігранна техніка дихання та енергія співу. Те саме стосується виконання ним партії Трістана, що розкриває героїчну сутність персонажа за допомогою глибоко стриманого, проникливого та переможного тенору, який місцями «вибухає» сміхом, але зберігає сильні драматичні моменти та милозвучність.

Перфекціонізм у питанні створення досконалого образу український співак проніс крізь «вагнерівські» партії Таннгейзера, Рієнці, Трістана, Логе, крізь оперні образи Пророка, Рауля, Манріко, Роберто тощо, а також головних персонажів опер «Нерон» Х. де Манена та «Отелло» Дж. Верді, художньо звеличуючи їх та психологічно переконуючи глядачів у цій величі [21].

У роботі М. Менцинський унікав шаблонності прагнув наситити «живою» виразністю образи які створював, щоб передати драматичну картину з акцентом на найменші стилістичні нюанси свого голосу. Можливо саме завдяки цьому німецькі та інші музичні критики вбачали у ньому найкращого знавця вагнерівської традиції, інтерпретатора ролей в операх Х. Пфінцера та Р. Штрауса, талановитого виконавця головних партій в операх Каніо в «Паяцах» Р. Леонкавалло та Дж. Верді (Отелло, Радамес). Під час виконання численних провідних партій, він демонстрував уміння переходити з героїчної пафосності на вишукане бельканто [16, 4].

Виступаючи на великій оперній сцені за кордоном та на батьківщині, Менцинський не припиняв камерної концертної діяльності – давав численні концерти й виконував сотні пісень українською, німецькою, шведською, польською, англійською, італійською, російською та іншими мовами. Репертуар кожного його сольного концерту складався з камерних творів західноєвропейських і українських композиторів, а також українських народних пісень. Він вважався одним з кращих виконавців солоспівів та романсів В. Лисенка на слова Тараса Шевченка, як от: «За думою дума», «Огні горять», «Минають дні, минають ночі», «Чого мені тяжко», «Гомоніла Україна», «Мені однаково», «Гетьмани», «Єсть на світі доля», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Якби мені, мамо, наместо», «Ой одна я, одна»; Д. Січинського («Дума про гетьмана Нечая» та «Як почувеш вночі» на слова І. Франка); Я. Ярославенка («Гей, закуй мені, зозуле» на слова В. Пачовського). У репертуарі співака почесне місце посідали твори В. Матюка, С. Людкевича, Ф. Колесси, В. Барвінського [18, 14].

Маестро завжди підкреслював важливість для нього зв'язку з рідною землею та земляками про це він часто писав в листах до друзів, розповідав в інтерв'ю: «...згадуючи рідний край, я відчуваю велику різницю між працею артиста для свого народу і на чужині. За все те, чим я став, завдячую передусім

рідній землі, що наділила мене музикальним слухом, голосом, любов'ю до музики... Серед своїх я – якийсь крок у розвитку рідного музичного мистецтва. Цей крок дозволив нам ступити ногою на чужу велику сцену, досі для нас зачинену. Але найважливішою залишилася для мене свідомість, що земляки не будуть вважати мене перевертнем – людиною, яка для особистої кар'єри зріклася своєї національності» [17, 28].

М. Менцинський – відомий українець, який зміг вийти на світовий професійний рівень, однак не забув про свою країну, популяризував українське музичне мистецтво, зважаючи на його популярність за кордоном та на його внесок у світове мистецтво можна говорити про нього, як космополітичну особистість. В історію світового й вітчизняного вокального мистецтва він увійшов як визначний оперний співак і педагог.

Наукова новизна полягає у твердженні, що завдяки творчості митця впродовж зазначеного періоду, з одного боку, відбулася «європеїзація» української музичної культури, що вплинуло на становлення національної вокально-оперної школи, а з іншого боку, його високий вокальний рівень та популяризація української музики у стінах численних європейських театрів сприяли популяризації української музичної культури у світі.

Завдяки його творчості світова музична культура не лише збагатилася, але й отримала новий поштовх до розвитку в окремих центрах (до прикладу, вагома роль М. Менцинського у становленні шведської вокальної школи).

Висновки. Модест Менцинський є відомим українцем, одним із видатних оперних співаків у світі. Вершина його професійної діяльності припадає на першу третину ХХ ст. Опіраючись на здобутки трьох найвідоміших шкіл оперного мистецтва (італійської, німецької та французької), власний творчий досвід, співак мав «інтернаціонально-універсальний» стиль виконавства, завдяки якому він здійснив вагомий внесок у розвиток оперного мистецтва принаймні трьох країн: Німеччини (як найвидатніший співак-вагнерист свого часу, що володіє вокальним амплуа «героїчного тенора»), Швеції (як виконавець і педагог, що стояв біля витоків вокальної школи в цій країні) та України (як талановитий інтерпретатор українського камерного репертуару і популяризатор національно-музичного спадку у світі). Наполегливість, праця та своєрідність виконавського стилю

М. Менцинського, котра обумовлена особливостями навчання, талантом, українським характером, дали змогу маестро створювати на європейській сцені естетично витончені та правдиві художні образи, репрезентовані майже шістьдесятьма оперними партіями найрізноманітніших видів, жанрів та стилів.

Відомий також як виконавець тенорових партій в операх Р. Вагнера у вокальному амплуа «героїчного тенора», як інтерпретатор українського камерного репертуару у діапазоні від народних пісень до композиторських творів М. Лисенка.

М. Менцинський працював і в звукозаписуючій сфері: залишив 51 грамзапис (оперні арії, романси) і серед них 22 – українських народних і авторських творів М. Лисенка, Д. Січинського, С. Людкевича, Я. Ярославенка [9].

Звернення до постаті Модеста Менцинського продовжує бути актуальним і сьогодні. Його багатогранна вокально-сценічна, фонографічна й педагогічна спадщина привертають увагу дослідників. Важливим є його внесок у популяризацію української музичної культури у світі.

Література

1. Алексеев С. Х., Нестерова О. С. Основные тенденции развития современного оперного искусства. Актуальные направления научных исследований: от теории к практике. 2016. №3(9). С. 9–13.
2. Барвінський В. Модест Менцинський. Назустріч. 1936. № 1.
3. Белікова В. В. Історія української музики: Музично-педагогічна та творча діяльність провідних композиторів Західної України другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.: Навч. посібник. Кривий Ріг: КДПУ, 2004. 424 с.
4. Бобечко О., Куропась А. Модест Менцинський – штрихи до творчого портрета (за матеріалами епістолярної спадщини). Молодь і ринок. 2019. №7 (174). С. 98–103.
5. Демочко К. М. Мистецька Буковина. Нариси з минулого. К.: Видавництво 21, 2008. 336 с.
6. Деркач І. Модест Менцинський. Львів: Каменяр, 1969. 83 с.
7. Дмитрієва О. Модест Менцинський в контексті світового оперного мистецтва. Дрогобицький музичний фаховий коледж ім. Василя Барвінського. 29.04.2020. URL: <http://new.ddmu.org.ua/2020/04/29/%D0%BC%D0%B%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%82-/>
8. Дмитрієва О. М. Модест Менцинський в контексті світового оперного мистецтва (до 145-річчя від дня народження) The 8 th International scientific and practical conference “Modern science:

problems and innovations” (October 18-20, 2020) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2020. 486 p.

9. Кліш І. Модест Менцинський – співак світової слави. Молодь і ринок. 2011. №8 (79). С. 100–104.

10. Колесса М. Спогади про Модеста Менцинського. Музика. 1975. №6. С. 29–30.

11. Кондратюк К. Портрети видатних українських митців XIX – початку XX ст.: Навч. посібник. Львів: Студії, 1995. 123 с.

12. Криворучка І. «Наш не свій»: Модест Менцинський в оцінці Станіслава Людкевича. Меморіальний музей С. Людкевича. URL: <https://ludkevych.in.ua/nash-ne-svij-modest-menczynskij-v-ocinczi-stanislava-lyudkevycha/>

13. Лужецька І. З епістолярної спадщини Модеста Менцинського. Вісник Львівського університету. 2001. Вип. 1. С. 187–189.

14. Людкевич С. Менцинський як оперний співак. Модест Менцинський: Спогади. Матеріали. Листування / Авт.-упоряд. М. Головащенко. К.: Рада, 1995. С. 195–201.

15. Маркуляк Л. Мистецькі взаємини Миколи Лисенка та Модеста Менцинського крізь призму епістолярію. Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. 2017. № 3. С. 104–108.

16. Менцинський – незрівнянний співак і артист. Kolnische Rundschau. 1953. 5 apr. S. 4.

17. Модест Менцинський: Спогади. Матеріали. Листування. / Авт.-упоряд. М. Головащенко. Київ: Рада, 1995. 461 с.

18. Оленюк Д. В. Творчість М. О. Менцинського у контексті європейського оперного мистецтва: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. мистецтвознав. : спец.: 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Д. В. Оленюк. Київ, 2011. 16 с.

19. Стельмашевська О. Повернення Модеста Менцинського. День. 2005. 3 лют. (№18). С. 3.

20. Щурик Б. Модест Менцинський – один з найвидатніших тенорів світу. Молодь і ринок. 2014. №4 (111). С. 92–94.

21. Adami R. Modest Menzinsky als Singer und Künstler. Bühne und Welt. 1913. №XV. S. 45–47.

References

1. Alekseev, S., Nesterova, O. (2016). The main trends in the development of modern opera art. Aktual'nyye napravleniya nauchnykh issledovaniy: ot teorii k praktike, №3(9), pp. 9–13. [in Russian].

2. Barvinsky, V. (1936). Modest Mentsinsky. Nazustrich, № 1. [in Ukrainian].

3. Belikova, V.V. (2004). History of Ukrainian music: Musical-pedagogical and creative activity of leading composers of Western Ukraine in the second half of the XIX - first half of the XX century: Textbook. Kryvyi Rih. [in Ukrainian].

4. Bobechko, O., Kuropas, A. (2019). Modest Mentsinsky – touches to the creative portrait (based on epistolary heritage). Molod' i rynok. 2019, №7 (174), pp. 98–103. [in Ukrainian].

5. Demochko, K. M. (2008). Art Bukovyna. Essays from the past. Kyiv: Vydavnytstvo 21. [in Ukrainian].

6. Derkach, I. (1969). Modest Mentsynsky. Lviv: Kamenyar. [in Ukrainian].

7. Dmytriieva O. Modest Mentsynsky in the context of world opera Drohobych Music Vocational College named after V. Barvinsky. 29.04.2020. URL: <http://new.ddmu.org.ua/2020/04/29/%D0%BC%D0%B E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%82-/> [in Ukrainian].

8. Dmytriieva O. M. Modest Mentsynsky in the context of world opera (to the 145th anniversary of his birth) The 8th International scientific and practical conference «Modern science: problems and innovations» (October 18-20, 2020) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2020. 486 p. [in Ukrainian].

9. Klish I. (2011). Modest Mentsynsky is a world-famous singer. Molod' i rynok, №8 (79), pp. 100–104. [in Ukrainian].

10. Kolessa, M. (1975). Memoirs of Modest Mentsinsky. Muzyka, №6. pp. 29–30. [in Ukrainian].

11. Kondratyuk, K. (1995). Portraits of outstanding Ukrainian artists of the XIX - early XX centuries: Textbook. Lviv: Studiyi. [in Ukrainian].

12. Kryvoruchka I. «Ours is not ours»: Modest Mentsynsky in the assessment of Stanislav Lyudkevych. S. Lyudkevych Memorial Museum. URL: <https://ludkevych.in.ua/nash-ne-svij-modest-menczynskij-v-ocinczi-stanislava-lyudkevycha/> [in Ukrainian].

13. Luzhetska, I. (2001). From the epistolary legacy of Modest Mentsynsky. Visnyk L'vivs'koho universytetu, 1, pp. 187–189. [in Ukrainian].

14. Lyudkevych, S. (1995). Mentsynsky as an opera singer. Modest Mentsyn'sky: Spohady. Materialy. Lystuvannya. Kyiv: Rada, pp. 195–201. [in Ukrainian].

15. Markulyak, L. (2017). Artistic relations between Mykola Lysenko and Modest Mentsynsky through the prism of epistolary. Aktual'ni pytannya suspil'nykh nauk ta istoriyi medytsyny, 3, pp. 104–108. [in Ukrainian].

16. Mentsinsky – an incomparable singer and artist. Kolnische Rundschau. 1953, 5 Apr., p. 4. [in Ukrainian].

17. Modest Mentsinsky: Memories. Materials. Correspondence (1995). Auto-order. M. Golovashchenko. Kyiv: Rada, [in Ukrainian].

18. Olenyuk, D.V. (2011). The creativity of M. O. Mentsinsky in the context of the European opera art: Abstract of the Ph.D. thesis. Kyiv [in Ukrainian].

19. Stelmashchevska, O. (2005). Return of Modest Mentsynsky, Den', 3 Feb. (№18), p. 3. [in Ukrainian].

20. Shchuryk, B. (2014). Modest Mentsynsky is one of the most outstanding tenors in the world. Molod' i rynok, №4 (111), pp. 92–94. [in Ukrainian].

21. Adami, R. (1913). Modest Menzinsky als Singer und Künstler. Bühne und Welt, №XV, pp. 45–47. [in German].

*Стаття надійшла до редакції 24.03.2021
Отримано після доопрацювання 15.03.2021
Прийнято до друку 19.03.2021*